

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ:

**Augustus'tan Domitianus'a Roma'da İmparator-Senatus İlişkisi,
Prof. Dr. Recep Özman, Sonçağ Yayınları, Ankara, 2022, 139 s.,
ISBN 978-625-8379-36-5.**

Görkem ARTAGAN KIRMIZIYAPRAK

Tarih Anabilim dalı / Department of History
gorkemartagankaya@gmail.com

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-9771-7176

Makale bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Değerlendirmesi

Geliş Tarihi / Date Received: 17 Ocak / 17 January

Kabul Tarihi / Date Accepted: 31 Ocak / 31 January

Yayın Tarihi / Date Published: 20 Mayıs / 20 May

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Mayıs / May

(11p) Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Artagan Kırmızıyaprak, G. (2023). Kitap Değerlendirmesi: Augustus'tan Domitianus'a Roma'da İmparator-Senatus İlişkisi, Prof. Dr. Recep Özman, Sonçağ Yayınları, Ankara, 2022, 139 s., ISBN 978-625-8379-36-5. *IJESOS International Journal Of Educational and Social Sciences* 2(1), 1-4.

İntihal: Bu makale turnitin.com yazılımınca yazar tarafından taranmıştır.
İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned with turnitin.com by writer. No
plagiarism detected.

İletişim:

e-posta: editor@ijesos.com

web: www.ijesos.com

Eskiçağ tarihi alanında yaptığı farklı birçok çalışma ile dikkat çeken Prof. Dr. Recep Özman son araştırma eseri olan *Augustus'tan Domitianus'a Roma'da İmparator-Senatus İlişkisi* isimli kitabı ile Türkiye'nin Eskiçağ tarihi çalışmalarına önemli ve değerli bir katkıda daha bulunmuştur. Adından anlaşılacağı üzere Roma'nın imparator ve Senatus ilişkilerini inceleyen yazarın bu kitabı *İçindekiler* (ss. iii, iv), *Önsöz* (ss. v, vi), *Giriş* (ss. 1-6), *İmparatorluk Öncesi Roma'da Senatusun Yapısı* (ss. 7-23), *Iulius-Claudius Hanedanlığı Dönemi* (ss. 24-82), *İmparatorluğun I. Yüzyıl Krizi* (ss. 83-94) ve *Flavius Hanedanı* (ss. 95-119) isimleri altında dört ana başlık, *Sonuç* (ss. 121-126), *Sözlük* (ss. 127-132) ve *Bibliyografya* (ss. 133-139) kısımlarından oluşmaktadır. Giriş kısmında Roma'nın kurulmasından gelişmesine ve Batı Roma'nın çöküşüne kadar geçirdiği süreçte yönetim modellerine, siyasi kurumlarının etkisine vurgu yapan yazar Senatus'un yetkilerine, devlet yönetimindeki söz hakkına ve İmparatorluk Dönemi'ne kadar öz bir şekilde geçirdiği dönüşümlere dair bilgiler aktararak konu hakkında öncelikle genel bir fikrin okuyucunun aklında belirmesine imkân sağlamıştır.

Yazar, *İmparatorluk Öncesi Roma'da Senatusun Yapısı* başlığı altındaki birinci bölümü beş alt başlığa ayırarak incelemiştir. Roma Krallık Dönemi'nden başlayarak Iulius Caesar'ın M.Ö. 44 yılındaki ölümüne kadar olan süreci tarihsel akış içerisinde ancak ayrıntıya boğmadan ve konudan kopmadan *Senatusun Kökeni* (ss. 7,8), *Senatus Üyeliği ve Özellikleri* (ss. 8-10), *Senatusun Görevleri* (ss. 10-14), *Magistratus Senatus İlişkileri* (ss. 14-19), *Diktatörler ve Senatus* (ss. 20-23) başlıkları altında işlemiştir.

Kitabın ikinci ana başlığı olan *Iulius-Cladius Hanedanlığı Dönemi* (ss. 24-82) beş alt başlıkta toplanmıştır. Genel olarak bu bölümde Octavianus'tan Nero dönemine kadar olan imparator ve Senatus ilişkileri anlatılmıştır. *Octavianus (Augustus)* (ss. 24-27) adındaki birinci alt başlıkta Caesar'ın ölümünden sonra ortaya çıkan iktidar boşluğuna, I. Triumvirlik döneminin bu şekilde sona erişine, Marcus Antonius ile Octavianus arasındaki çatışmalara, Senatus'un Octavianus'u desteklemesine, II. Triumvirlik dönemine, Actium Deniz Savaşı'na, Antonius ile Kleopatra'nın hazin sonlarına değinilmiştir. *Octavianus (Augustus)* başlığı da *İmparator Augustus* (ss. 27-29) ve *Augustus'un Senatus ile İlgili Düzenlemeleri* (ss. 29-44) adları ile iki alt başlıkta aktarılmıştır. Burada imparatorluğun kurucusu olan Augustus'un Cumhuriyet Dönemi'nin sonlarına doğru etkinliğini kaybetmeye yüz tutmuş olan Senatus ile ilgili düzenlemelerine ayrıntıları ile yer verilmiştir. Augustus'un Senatus'ta yaptığı düzenlemeleri yazar, *Senatör Sayısının Azaltılması* (ss. 30-32), *Senatusun Yönetimdeki Gücünün Artması* (ss. 32-34), *Senatusun Yetkilerine İlişkin Düzenlemeler* (s. 34), *Senatusun Yapısında Yapılan Değişiklik:*

Danışma Meclisi (Consilium Principis) (s. 39) ve *Senatörlerle İlgili Düzenlemeler* (ss. 40, 41) ve *Senatusun Toplantı Düzenine İlişkin Düzenlemeler* (ss. 41-44) şeklinde alt konulara bölmüştür. Augustus'un Senatus'un yetkilerinde yaptığı düzenlemeleri ise *Senatusun Karar Alma Yetkisinin Zayıflatılması* (s. 35), *Senatusun Ordu Üzerindeki Yetkilerinin Kaldırılması* (ss. 35, 36), *Diplomatik İlişkilerde Senatusun Devreden Çıkarılması* (ss. 36, 37), *Senatusun Kamu Görevlilerinin Atanmasına İlişkin Yetkilerinin Kaldırılması* (s. 37), *Senatusun Mali Yetkilerinin Kaldırılması* (ss. 38, 39) başlıkları altında anlatmıştır.

İkinci bölümün ikinci başlığı olan *Tiberius* (M.S. 14-37) (ss. 44, 45), *Tiberius-Senatus İlişkisi* ismi ile *Tiberius'un İlk İktidar Yılları* (M.S. 14-21) ve *Tiberius ile Senatus'un Arasının Açılması* (M.S. 21-37) başlıkları altında incelenmiştir. İkinci bölümün üçüncü başlığı olan *Gaius Caesar (Caligula)* (M.S. 37-41) (ss. 54-56) da *Caligula Senatus İlişkileri* (s. 56) bağlamında *Caligula Senatus İlişkilerinin Uyumlu Olduğu Dönem* (ss. 57-59), *Caligula'nın Senatusla İlişkilerinin Bozulması* (ss. 59-63) başlıkları altında verilmiştir. İkinci bölümün dördüncü başlığı *Claudius* (M.S. 41-54) (ss. 63, 64) yine *Claudius-Senatus İlişkileri* (ss. 64, 65) ele alınmış ve *Claudius'un İlk Saltanat Yılları* (ss. 65-69) ve *Claudius'un Senatusla İlişkilerinin Bozulması* (ss. 69-72) alt başlıklarına uygun konulara değinilmiştir. İkinci bölümün beşinci ve son alt başlığı olan *Nero* (M.S. 54-68) (ss. 72, 73), *Nero Senatus İlişkileri* (ss. 73, 74) kapsamında *Danışmanların Kontrolünde Nero* (ss. 74-80), *Roma Yangını Sonrası Nero* (ss. 80-82) olmak üzere iki alt başlıkta toplanmıştır.

İmparator Nero'nun 30 yaşında ölümü Iulius Claudius hanedanının sonunu getirmiş ve bir kargaşa dönemi başlatmıştır. Kitabın *İmparatorluğun I. Yüzyıl Krizi* adını taşıyan üçüncü bölümünde (ss. 83-94) Iulius Claudius hanedanının çöküşünden tahtın Flavius hanedanına geçtiği ilk imparator olan Vespasianus'a kadar taht savaşları olarak tanımlayabileceğimiz yaklaşık bir buçuk yıllık sürece odaklanılmıştır. Bu kaos döneminde Senatus, üç imparator onaylamak zorunda kalmıştır. Üçüncü bölümün alt başlıkları bu imparatorların dönemlerine ve Senatus ile ilişkilerine ayrılmıştır. İlk alt başlıkta *Galba* (M.S. Haziran 68- Ocak 69) (ss. 83-88), ikincisinde *Otho* (M.S. Ocak-Nisan 69) (ss. 88-91), üçüncü başlıkta *Vitellus* (M.S. Nisan-Aralık 69) (ss. 92-94) dönemlerine yer verilmiştir.

Dördüncü ve kitabın son bölümü olan *Flavius Hanedanı'nın* (ss. 95-120) ilk alt başlığında *Vespasianus* (M.S. 69-79) (ss.95-96) dönemi ele alınmış, *Vespasianus Dönemini Resmileştiren Kanun (Lex de Imperio Vespasiani)* (ss. 97-101) ve *Vespasianus Senatus İlişkisi* (ss. 101-103) alt başlıkları üzerinde durulmuştur. 24 Haziran 79 yılında Vespasianus'un ölmesi ile yönetimin başına oğlu Titus geçmiştir. Dördüncü bölümün ikinci başlığı *Titus* (M.S. 79-81) (ss. 104-107) dönemine ayrılmıştır. Üçüncü başlık altında *Domitianus* (M.S. 81-96) (ss. 108, 109) dönemine odaklanılmış ve bu çerçevede

Domitianus Senatus İlişkileri (s. 109), *Senatörlere Yönelik Düzenlemeler* (ss. 110, 111), *Senatusun Etkisini Azaltan Uygulamalar* (ss. 111-114), *Senatörlerin Baskı Altına Alınması* (ss. 115-119) başlıkları altında dönem incelenmiştir. Yazar, Flavius hanedanının son imparatoru Domitianus'un bir suikast sonucu öldürülmesiyle onun iktidarının sonu Roma tarihinde bir dönüm noktası olduğundan çalışmasını Domitianus dönemi ile sınırlandırmıştır.

Sonuç kısmında yazar Roma devlet idaresindeki Senatus'un etkisinin Krallık, Cumhuriyet ve İmparatorluk dönemleri boyunca devam ettiğine değinmiş ve konu boyunca üzerinde durduğu Senatus'un yetki ile sorumluluk sahalarına bir kere daha dikkat çekmiş, I. yüzyıl imparatorlarının Senatus'un gölgesinde veya etkisinde kalan iktidarlarına dem vurmıştır. Metin içindeki önemli noktalardan bahsederek dalgınlıkla okuyucunun gözünden kaçabilecek hususları da ustalıkla bir araya toparlamıştır. *Sözlük* (ss. 127-132) kısmında metin içinde geçen ordu, saray ve yönetimde kullanılan Latince unvanlar ile terimlere yer verilmiştir. Sözlükte 50'den fazla kelimenin alfabetik sıralaması ile Türkçe karşılıklarının açıklandığı görülmektedir. *Bibliyografya* kısmı *Antik ve Epigrafik Eserler* ile *Modern Eserler* olmak üzere iki kısma ayrılmış, burada kullanılan kaynakların nitelikleri ve zenginlikleri gözler önüne serilirken konu hakkında bilgi edinilebilecek diğer kaynaklar da böylelikle okuyucuya sunulmuştur. Metin içinde beş tanesi sikke (ss. 64, 110, 113, 106) olmak üzere 6 resme yer verilmiştir. Bu resimlerden biri de XIV. yüzyılda keşfedilen ve Roma'da Capitoline Müzesi'nde sergilenen Vespasianus'un yetkilerini tanımlayan yasanın bronz bir tablet üzerine yazılmış olan metnidir (s. 99).

Sonuç olarak yazar kitabının adında ve önsözünde belirttiği gibi Roma İmparatorluğu'nun kuruluşundan I. yüzyıl sonuna kadar Roma imparatorları ile Senatus arasındaki ilişkileri, Senatus'un imparatora ve imparatorun Senatus'a olan etkileri üzerinde durarak vaat ettiği şekilde konuyu incelemiştir. Ayrıca Senatus'un kökenine ve Krallık Dönemi'nden itibaren geçirdiği dönüşümüne değinerek tarihi süreklilik içerisinde konunun öncüllerini de açıklamıştır. Bu yönüyle baktığımızda alanında ihtiyaç duyulan bir çalışmaya imza atarken devlet kurumlarının tarihteki temel bir örneğine ve iktidar ile ilişkisine toplu bir bakış yapmak isteyen lisans, lisansüstü öğrencilerine ve ayrıca konuya ilgi duyan her kesimden okuyucunun ilgisine şayan bir metin ortaya çıkarmayı başarmıştır. Ancak ikinci basım öncesinde kitabın *İçindekiler* bölümünde metinde yer alan başlıkların eksikliğini giderilmesini ve imla konusundaki hataların düzeltilmesini temenni ediyoruz.